

Изх. № П-040/17.05.2023 г.

До
Висшия съдебен съвет

Копие до:
Иван Гешев
Главен прокурор на Република България

от
Красимир Кънев
Председател на
Българския хелзинкски комитет
ул. „Върбица“ № 7
1504 София

Относно:

Изслушване на годишния доклад за дейността на съдилищата, прокуратурата и разследващите органи и Висшия съдебен съвет за 2022 година

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

На основание чл. 114, ал. 3 и чл. 122, ал. 3, от Закона за съдебната власт (ЗСВ) бихме искали да се запознаем и евентуално да формулираме въпроси във връзка с годишните обобщени доклади за прилагането на закона и за дейността на съдилищата за 2022 г., представени от председателите на върховните съдилища. Към 17 май 2023 г. текстовете на тези доклади не са публикувани в тематичните раздели на официалните интернет страници на Върховния касационен съд: www.vks.bg/analizi-i-dokladi.html и Върховния административен съд: www.sac.government.bg/pages/bg/progress-reports. В същото време, в обявения на 15 май 2023 г. дневен ред на предстоящото на 18 май заседание на пленума на Висшия съдебен съвет тези доклади са включени за разглеждане под т. 12 – 13. Като т. 15 от дневния ред е включен за разглеждане също годишният доклад за дейността на Висшия съдебен съвет за 2022 г., текстът на който

към 17 май 2023 г. също не е публикуван в тематичния раздел на официалната интернет страница на Висшия съдебен съвет: <https://vss.justice.bg/page/view/2139>.

Призоваваме Ви да отложите изслушването на посочените доклади, за да осигурите пълноценното участие на гражданите, институциите и неправителствените организации в съответствие със закона.

Господин Главен прокурор,

На основание чл. 138а, ал. 3 от ЗСВ, поставяме следните въпроси във връзка с годишния *Доклад за прилагането на закона и за дейността на прокуратурата и на разследващите органи за 2022 година*:

I. Противодействие на корупцията

Според представения доклад през 2022 г. от прокуратурата до Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ) са изпратени 6261 уведомления за привлечени като обвиняеми лица за престъпление от изброените в чл. 108, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ). През последните пет години от прокуратурата са изпратени повече от 22 хиляди такива уведомления до КПКОНПИ. От встъпването Ви в длъжност до момента многократно заявявате публично, че по уведомления на прокуратурата до КПКОНПИ са замразени над три милиарда лева (или около милиард и половина евро). Това заявихте на Националното съвещание на прокуратурата през август 2020 г.¹; след това през септември 2020 г. в писмо до Комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи (LIBE) на Европейския парламент²; това заявихте през декември 2021 в писмото си до Европейския парламент³; това заявихте също през февруари 2022 г.⁴; юли 2022 г.⁵; през март 2023 г.⁶; през април 2023 г.⁷ Вие редовно изтъквате при изслушвания в парламента и пред медии тези замразени три милиарда лева като успех на прокуратурата в борбата с корупцията, а през изминалата година заявихте, че закриването на специализираната прокуратура цели именно освобождаването на тези три милиарда лева.

¹ <https://bgnes.bg/news/geshev-uplashihme-tezi-koito-ne-iskat-za/>

² <https://www.bghelsinki.org/bg/news/20201217-press-pg-access-to-information>

³ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31645878.html>

⁴ <https://nova.bg/news/view/2022/02/17/357439/гешев-спецпрокуратура-е-ефективна-въпреки-липсата-на-достатъчно-кадри-и-финансиране/>

⁵ <https://www.marica.bg/balgariq/vlast/ivan-geshev-sled-skandal-v-parlamenta-nqma-da-si-podam-ostavkata-gordeq-se-s-prokuraturata-video>

⁶ <https://www.flashnews.bg/ivan-geshev-saznatelno-ne-se-priema-moderno-zakonodatelstvo-sreshtu-koruptsiyata/>

⁷ Вж. <https://trud.bg/главният-прокурор-иван-гешев-законопроектът-на-зарков-е-пълна-трагедия/>

Въпроси:

1. Колко от тези 6261 лица, за които през отчетния период прокуратурата е внесла уведомления до КПКОНПИ, са обвиняеми за престъпление, включено в каталога на същинските корупционни престъпления, респ. на престъпленията на длъжностни лица с вероятен корупционен мотив съгласно каталога на корупционните престъпления, утвърден със *Заповед № РД-04-425/28.12.2017 г. на главния прокурор*?
2. Каква част от привлечените през последните пет години от прокуратурата 22 079 обвиняеми лица за престъпление от изброените в чл. 108, ал. 1 от ЗПКОНПИ са съответно: с внесен в съда обвинителен акт, осъдени/санкционирани поне на една инстанция, оправдани, с прекратено досъдебно производство?
3. Доколко е коректен посоченият от Вас размер на замразено имущество (3 млрд. лева) и по какви причини той остава непроменен в течение на пет години?

II. Методическо ръководство

Действащият към момента каталог от актове на главния прокурор по надзор за законност и методическо ръководство, съгласно чл. 126, ал. 2 от Конституцията и чл. 138, т. 6 от ЗСВ, към края на миналата година съдържа по-малко от 30 акта. През отчетния период като главен прокурор изглежда, че сте утвърдили едва две указания. Съгласно мярка Б, 4 от План-хронограма за изпълнение на мерки по препоръките от доклада на работната група, създаден със *Заповед № РД-09-127/20 г. на главния прокурор за осигуряване на ефективно наказателно разследване, съответстващо на стандартите на ЕСПЧ в срок до 01.08.2022 г. трябваше да приемете четири важни акта по методическо ръководство: 1) относно осъществяване на действия по разследване спрямо адвокати, нотариуси и ЧСИ, в работни помещения или спрямо носители на компютърни информационни данни на адвокати, нотариуси и ЧСИ; 2) относно работата по преписки и досъдебни производства, водени за престъпления с участие на служители от МВР, МО, ДАНС, ГДО и ГДИН при МП; 3) относно работата по преписки и дела за престъпления от омраза (с дискриминационен елемент); 4) относно упражняването на компетентност в наказателните дела, по които извършителят не може да носи наказателна отговорност поради невменяемост, респ. в производствата по прилагане на принудителни медицински мерки. **Нито едно от тези методически ръководства не е утвърдено от Вас през отчетния период.***

С т. 31 от *Заповед № ЛС-1987/30.05.2014 г.* на Вашия предшественик Сотир Цацаров, приетото през 2009 г. методическо указание до всички прокурори относно проверките по преписки за извършени престъпления от служителите на изброените служби, е отменено. От девет години в прокуратурата няма действаща вътрешна регламентация, обуславяща минимални гаранции за ефективно разследване на полицейско насилие. Припомняме, че българската държава многократно е осъждана от

Европейския съд по правата на човека поради неефективно разследване на полицейско насилие, а Ви, четвърта поредна година бездействате да утвърдите акт по методическо ръководство с такъв предмет.

Въпроси:

4. На какво се дължи продължаващото вече четвърта година неизпълнение на конституционното Ви правомощие за методическо ръководство на всички прокурори в посочените важни области, включително полицейско насилие и престъпления от омраза, и неспазване на сроковете, заложи в цитирания план – хронограма?
5. Защо в качеството си на главен прокурор не сте утвърдил акт по методическо ръководство относно работата по преписки и досъдебни производства, водени за престъпления с участие на служители от Министерство на вътрешните работи, Министерство на отбраната, Държавна агенция „Национална сигурност“, Главна дирекция „Охрана“ и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието, което да осигури минимални необходими гаранции за независимост, специална подготовка и безпристрастност на органите на досъдебното производство при разследване на полицейско насилие и престъпления с участието на служители от посочените органи?
6. По какви причини изработването на актове по методическо ръководство с такъв важен предмет и основополагащи за доверието в българската прокуратура не се поставя на публично обсъждане?
7. Смятате ли, че действащият към момента каталог от актове на главния прокурор за надзор за законност и методическо ръководство осигурява в достатъчна степен дейността на прокуратурата в методически аспект, съдържа достатъчно гаранции за точно и еднакво прилагане на законите и защита на законните права и интереси на гражданите, юридическите лица и държавата от страна на всички прокурори и следователи, както и че отговаря на съвременното развитие на наказателноправните науки?

III. Контролни правомощия на главния прокурор

От началото на мандата Ви като главен прокурор няколко емблематични случая оставиха сериозни съмнения в обществото за прокурорски „чадър“, поставяне на досъдебни производства „на трупчета“, обуславящи зависимости и шантаж на действащи политици. Тези случаи ерозират доверието в българската прокуратура. В рамките на отчетния период, след пътно-транспортно произшествие на кръстовището на бул. „Арсеналски“ и бул. „Черни връх“ в София вечерта на 5 юли 2022 г., при което загинаха две млади жени, в медиите изтекоха данни за „прокурорски чадър“ над

уличения като извършител Георги Семерджиев⁸. Вие категорично отказахте да предоставите на БХК информация за наличието и състоянието на заведените и висящи в прокуратурата преписки, свързани с него. В заведеното срещу отказа Ви дело⁹ се установи, че проверка или ревизия на прокурорите, работили по казуси, свързани с Георги Семерджиев, **никога не са били разпоредени от Вас** или заместниците Ви, тъй като се *„прави преценка дали има основание за инспектиране и за контрол въз основа на обективни показатели. В случая [на Семерджиев] не е установено такива да са били налице“*.

Важно уточнение: Практика на г-н Иван Гешев е да отказва да отговаря на въпроси, които могат да се свържат пряко или косвено с конкретно наказателно производство, позовавайки се на решенията по конст. дело № 7/2011 г. и конст. дело № 15/2016 г., като действително Конституционният съд постановява, че дори *„Народното събрание не може да изисква от главния прокурор доклад относно дейността на прокуратурата по конкретно наказателно производство“*. В случая обаче настояваме за информация не относно дейността на прокуратурата по конкретно наказателно производство, а относно *не/изпълнението или не/качественото изпълнение на правомощията на г-н Иван Гешев като главен прокурор*, тъй като по силата на чл. 138, ал. 1, т. 7 от ЗСВ именно негова е отговорността за срочното и качествено извършване на контролната дейност в прокуратурата. **Въпросите, които повдига случаят на Георги Семерджиев, не изискват информация по конкретно досъдебно производство, която е следствена тайна. Следователно, главният прокурор дължи отчетност за изпълнението на своето правомощие да ръководи контролната дейност в прокуратурата по силата на чл. 138, ал. 1, т. 7 от ЗСВ.**

Въпроси:

8. Колко ревизии и проверки във връзка с публично изнесени данни за „прокурорски чадър“ и „дела на трупчета“ са извършени през отчетния период и какви са резултатите от тях?
9. Отговаря ли на истината твърдението, изложено пред съд, че, въпреки множеството медийни публикации, твърдящи поставянето на „прокурорски чадър“ над Георги Семерджиев, в прокуратурата никога не е била назначена ревизия или проверка, която да установи нарушения на наблюдаващите прокурори и техните административни ръководители във връзка с преписките и досъдебни производства, касаещи същото лице?
10. Как ще обясните обстоятелството, че информацията за „прокурорския чадър“ не попада в обхвата на контрол, спрямо критериите, поставени в действащото

⁸ Вж. например тук: <https://www.mediapool.bg/vaproshi-za-chadara-nad-semerdzhiiev-koito-e-svidetel-po-klyuchovo-delo-na-spetsprokuraturata-news337453.html>; <https://frognews.bg/glasat-na-jabata/glasat/prokuratura-ta-pazi-semerdjiev-obvinenieto-otapkva-pateka-leka-prisada.html>

⁹ Адм. дело № 11334/2022 г. по описа на Административен съд – София град.

методическо указание за контролната дейност в ПРБ, утвърдено със Заповед № 6113/29.12.2014 г. на главния прокурор?

11. Как в качеството си на главен прокурор, в методически план осигурявате, че твърдения, като посочените по-горе за Георги Семерджиев, ще бъдат проверени?
12. Назначавани ли си проверки или ревизии на основание *Указанието за контролната дейност в прокуратурата* във връзка с изнесените в медии данни относно: умишленото протакане от наблюдаващите прокурори на разследването за пране на пари, свързвано с името на бившия премиер Бойко Борисов – т. нар. случай „Барселонагейт“; твърденията за участие на прокурори и служители на прокуратурата в шантаж, целящ завземане на „Изамет“ (ръководения от Илия и Явор Златанови бизнес – производство на асансьори) – т. нар. случай „Осемте джуджета“.

IV. Прозрачност и отчетност на дейността на прокуратурата и главния прокурор

В концепцията, с която кандидатствахте за поста главен прокурор, обещахте да следвате в работата си принципа на прозрачност. Редица факти установяват, че не спазвате това свое обещание:

Обхватът, структурата и съдържанието на годишните доклади на прокуратурата се определят ежегодно през декември с Ваша заповед и с приетото от Вас, като главен прокурор Указание за информационна дейност на прокуратурата. На практика Вие отчитате дейността на прокуратурата, както сам прецените, т. е. въпреки че сте контролиран субект, Вие сам определя рамките на контрола. Ежегодните заповеди за параметрите на доклада са тайни и категорично отказвате да ги предоставите на гражданските организации.

От началото на мандата Ви като главен прокурор Вие и прокуратурата сте осъдени поне 15 пъти за укриване на обществена информация.

Въпрос:

13. Кога ще публикувате пълния каталог на актовете си по методическо ръководство и надзор за законност, за укриването на които сте осъждан неколkokратно от съда?

V. Контрол върху използването на специални разузнавателни средства (СРС)

През отчетния период се наблюдава значителен спад на броя на исканията до съда за прилагане на СРС (през 2022 г. те са 1002, през 2021 – 1551; през 2020 – 1985). Същевременно процентно се увеличава броят на отказите за разрешаване на СРС

(неуважените искания съставляват 20.9% от всички направени искания до съда, при 16,3% през 2021 г. и 6% през 2020 г.).

Въпроси:

14. На какво се дължи тази тенденция за увеличаване на броя на отказите, изготвен ли е анализ, какви са мотиви на съдилищата, как главният прокурор е упражнил правомощията си надзор за законност и методическо ръководство във връзка с тази негативна индикация за качеството на прокурорската работа?
15. През отчетния период остава ли в сила *Указанието за задължението на прокуратурите при осъществяване на правомощията на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКСРС), утвърдено със заповед на главния прокурор № РД-02-42/20.11.2015 г.?*

Припомняме, че по силата на това указание достъпът на членовете на НБКСРС до прокурорски преписки и досъдебни производства е изцяло преустановен.

17.05.2023 г.
София

С уважение,

/П/